ג א טוש"ע א"ח סימן תקס סעיף ה: קעיף ה: ד ב מיי' פ"ד מהלכות תפלה הלכה יח סמג עשין יח טוש"ע או"ח סי׳ לג סעיף ג: ה ג מיי' פי"א מהלכות איסורי ביאה הל' ד סמג איסורי ביאה הנ' ד סמג לארון קיא טוש"ע י"ד סי" קפג: [רב אלפס כאן ובשבועות פ"ב דף רפ"ט]: ד מיי פ"ג מהל' מעשר

הלכה ו טוש"ע י"ד סימו שלא סעיף פד: ז ה מיי׳ פ״ב מהלכות מעילה הלכה יא סמג עשין רי:

פ"ד מהלכוח תפלה הל' יח סמג עשיו יט טוש"ע א"ח סיי לג ס"ב: בי ז מיי שם הלכה טו סמג שם טוש"ע א"ח סימן לח :'סעי' א'

ח מיי׳ פ״ו שם הלכה ב שו"ע א"ח סי' נג סעיף יא:

י מיי' פ"ה מהלכות תפלה הלכה ו סמג שם טוש"ע א"ח סימן ל סעיף ד: יג כ מיי פ"ו שם הל' ב טוש"ע א"ח סימן קיט

סעיף א: ל מיי פ"ד שם הל' טו סמג שם טוש"ע א"ח מי נח סעי ח:

ם סמג שם פור וטו ע א"ח סי' קא סעיף ב: בוז ס מיי' פ"ד שם הל' יו

מוסף רש"י

ירשבת עליה שבעה נקיים. דמדאורייתא אין לריכה שבעה נקיים אלא הרואה שלשה ימים רלופים בתוך י"ח יום שביו נדה לנדה. אדל דחחלה נדחה אחילו חבל בנתולם מינה חפיקה ראחה כל שבעה ופסקה לערב טובלת בלילה, והן החמירו על עצמן, לפי שאין הכל בקיאים עצמן, לפי שאין הכל בקיאים בפתח נדתה . עומדות בי"א ימים שביו נדה אלא בג' רלופין כדכתיב (ויקרא טו) ימים רבים בלא עת נדתה, פעמים שראיית דם נדה מזקיקתה לשבעה מן התורה, כילד, התחילה לספור שבעה נקיים לאחר שהיתה זבה גמורה וספרה שבעה נקיים ובשביעי ראתה אפילו מרדל, סתרה הכל ולריכה כחרדנ, סחנט שב. לחזור ולספור שבעה נקיים, ביא ראחה שני מר לנפי שנמו לטמה שלי ימים ולא ידעה והיום ראתה יידעה דהוו להו שלשה ימים רלופין ולריכה שבעה נקיים ועל כו החמירו מגילה כח:). ומכניסה במרץ שלה. כעין ומכניסה במרץ שלה. כעין מאכל בהמה, ומאכל בהמה פטור מן המעשר (מנחות או שמכניסה לבית במוץ שלה ואחר כך דש וממרח, וחובת הטבל חלה בראיית פני שם טבל, וכשגמר מלאכתן כבר בתוך הבית הוא ואין אלו פני הבית אלא כשנכנס לוהי פני הזבית מנהי בשנכנט דרך פתחים, כדתניא (לקמן לה:) חסידים הראשונים היו מכניסים פירותיהם דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, עכשיו מכניסין דרך גגות עכטין מכניטין זין אווינג לרן חלרות דרך קרפיפות לנית כדי לפוטרן (פסחים מ. וכעי"ז בע"ז מא: ונדה מו:).

רבינו חננאל

.המשך בעמוד הבא

[דאמר רבי אושעיא מערים אדם על תבואתו. ואינו עושה אותה גורן, אלא מכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת המוץ, ופטורה מן המעשר]. יכול משבא דניאל לגולה התחיל לעשות כן. אין אומר דבר בקשה אחר אמת ויציב. פי׳, משום דצריך לסמוך גאולה אייתי כםא דווגיתא חיורתא. מכאן נהגו לשבר זכוכים בנשואין:
סבוקום גילה שם תהא רעדה. פשוטו של מקרא עבדו אם הי ביראה וכשיבא יום רעדה תגילו והכי מפורש בירושלמי

עבדו את ה' ביראה היינו תפלה דאיקרי עבודה א' כדתניא בספרי (פ׳ עקב) ולעבדו בכל לבבכם זו תפלה:

המקיז דם בבהמת קדשים וכו'. והשה דאמר בפ"ג דע"ז (דף מד.) גבי דמים חילונים ודמים פנימיים של קרבנות אלו ואלו נמכרים לגננים לובל אלמא דאין מועלין בהן טוייל דהתם היינו לאחר זריקת דמים וכבר נתכפרו בעלים מה שחין כן הכא: רבגן עבדי במתגיתין. וכותייהו קי"ל ולכן אין מתפללין מתוך קלות ראש ושחוק אלא מתוך כובד ראש ושמחה של מלוה כגון שעסק בדברי תורה ולכן נהגו לומר פסוקי דומרה ואשרי קודם תפלה:

רב אשי עביד כברייתא. ירושלמי לא יעמוד ויתפלל אלא מתוך דבר הלכה א"ר ירמיה העוסק בלרכי לבור כעוסק בדברי תורה דמי: שבן מצינו כנכיאים הראשונים

שסיימו דבריהם כדברי שבח ותנחומין. ומקשה בירושלמי חוץ מירמיה וכו' והא כתיב כי אם מאם מאסתנו (איכה ה) מיהו ג' מההוא קראי דסוף תרי עשר וקהלת לא פריך מידי שחושבו בטוב בדברי תנחומין ולא מיירי בפורענות דישראל: וכוצאן בזוית אחרת. תימה דאמר לקמן (דף לד.) הבא לשחות בסוף כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה ותירן הר"ר יוסף דהכא מיירי בתחנונים שהיה אומר אחר י"ח ברכות ולא נהירא דהא מי"ח קאמר ונראה להר"י דודאי בסוף כל ברכה אסור לשחות אבל באמלע הברכה מיהא מותר לשחות ובהכי מיירי הכא וכשהיה מגיע לסוף הברכה היה זוקף ולכך נהגו העולם בראש השנה וביום הכפורים שמתפללין זכרנו ובכן תן ותמלוך לפסוקים כשמגיעים ששוחים ובסוף ברכה" זוקפין שחין לשחות

בסוף ברכות אלא היכא דתקון:

フマフ

כסא דמוקרא. יי כוס של זכוכית לבנה: לישרי לן מר. שירה: הי מורה והי מצוה דמגנו עלן. היכן התורה שעסקנו והיכן המצות שאנו מקיימין שיגינו עלינו מדינה של גיהנס: הלכה פסוקה. שאינה לריכה עיון שלא יהא מהרהר בה בתפלתו: יושבת עליה ז' נקיים. לבד מאותו יום שפוסקת והתורה לא

הלריכה ז' נהיים אלא לזבה שנאמר ואם מהרה מוובה ש ואין ובה אלא הרואה שלשה ימים רלופין בתוך י"א יום שבין נדה לנדה: ומכניסה. בבית: במוץ שלה. קודם שיזרה אותה שאין מתחייב במעשר מן התורה אלא בראיית פני הבית ומשנמרח בכרי אבל לפני מירוח אין ראיית פני הבית קובעתו דגבי תרומה ומעשר כתיב דגן ראשית דגנך (דברים יח) והוא המירוח לפיכך כשמכניסה לבית קודם מירוח לא הוקבעה למעשר מן התורה ורבנן הוא דאסרו אכילת קבע בדבר שלא נגמר מלאכתו אבל אכילת עראי לא אסרו ומאכל בהמה עראי הוא דתנן במסכת פאה (פ״א מ״ו) מאכיל לבהמה חיה ועוף עד שימרח הלכך בהמתו אוכלת ופטורה אבל איהו אסור באכילת קבע: אסור בהנאה ומועלין בו. ואע"ג דקי"ל אין מועלין בדמים וילפינן לה מקראי במסכת יומא (דף נט:) ובשחיטת חולין (דף קיז.) ה"מ כשנשחטו בעזרה דחיכה למימר נתתיו לכם על המזבח לכפר (ויקרא יז) לכפר נתתיו לך ולא למעילה אבל בדם הקזה מועלין כלומר אם נהנה מביא קרבן מעילה. והנך הויין הלכות פסוקות שאין עליהן קושיות ותירולים שיהא לריך להרהר בהן: למתניתין. מתוך כובד רחש: כברייתה. מתוך הלכה פסוקה: שיחה. לילנות: מחוך קלום רחש. חילוף של כובד רחש. מתוך זחות לב ועתק: אלא מחוך שמחה (א). כגון דברי תנחומים של תורה כגון סמוך לגאולת מלרים או סמוך לתהלה לדוד שהוא של שבח ותנחומין כגון רלון יראיו יעשה שומר ה' את כל אוהביו וכגון מקראות הסדורות בתפלת ערבית כי לא יטוש ה' את עמו וכיולא בהן: אלוייה. ליוהו בדרך: לניתא. דקלים: הדכרתן מילתה כו'. וזה שהומרים מימות אדם הראשון הם שהוא גזר על אותו מקום לישוב דקלים: אם **תכין לבס.** או תקשיב אונך: **ומנין** תלתא. שחרית מנחה וערבית: יכול משבא לגולה הוחלה. התפלה הואת. הוחלה כמו נתחלה. אבל קודם לכן לא היה רגיל בכך: יכול יהא כוללן. לשלש תפלות הללו בשעה אחת: יכול ישאל לרכיו. כגון ברכות דאתה חונן עד ש"ת ואח"כ יתפלל שלש ברכות רחשונות שהן של שבח: רנה זו תפלה.

של שבח: בקשה. שאלת לרכיו: אחר אמת ויליב. קודם ג' ראשונות: שלריך

אנו ותו' ב"מ כט: וחוליו מק ומו בית כע. מודן פד: ד״ה בזוגימאן, ב) עיין בעין יעקב הגירסא, ג) נדה סו. מגילה כח:, ד) [עפירש״י ומו׳ במגילה שסן, ד) פסחים לף ט. מנחות סו: נדה טו: (ע"ז מא:], ו) מעילה יב: [ע"ז], ו) חוספחא פ"ג [ע"א], ז) מוספתא פ"ג [ע"א], ז) מוספתא פ"ג הכ"א, ז) שבת ל: פסחים קיז, ע) עירובין קד., י) סוטה מו:, כ) [לרב אשי כ"ה בסוטה מו: וכ"כ רש"י בגיטיו נט. ד"ה זילו ע"ש שכך מוכח וע"ע ברש"י בילה ו. ד"ה א"לן, () מוספתא פ"ג ה"ו, (מ) מוספתא שה"ו, נ) לקמן לד:, ס) תוספתא מענים ב.ז. ב) ווע' מוס' יומל נט: ד״ה הוא ותוס׳ מעילה יב: ד״ה המקיז], ג) מהנהו [כל״ל ח״מ],

תורה אור השלם

1. אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רָנָּה אָז יאמְרוּ בַגוֹיִם הִגְּדִּיל יְיָ לִעֲשׁוֹת עם בְּנוּיִם הְּנְדִּיל יְיָ לְעֲשׁוֹת עִם אַלֶּה: תהלים קכו ב 1. וְלֹא אָמְרוּ אַיַּה יְיִ מִצְרָיִם הַמּוֹלִייף אֹתְנוּ בַּמִדְבָּר בְּאֶרֶץ עַּרְבָּה בַּמִדְבָּר בְּאֶרֶץ עַּרְבָּה יַבּמוּ דְּיְבֶּעָרֶץ צַיָּה וְצַלְמָנֶת רְשְׁהַחָּה בְּאֶרֶץ צַיָּה וְצַלְמָנֶת רְאָרֶץ לֹא עָבֶר בָּה אִישׁ וְלֹא יָשַׁב אָדָם שָׁם: ירמיהו ב ו

.. 3. תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְהָּ יְיָ יְּנֶרְּ: קְּנֶרְּ: הְקְשִׁיב אָזְנֶרְ: תהלים י יז

ההלים י זו הרלים י זו הדינאל בדי ידע די רשים בתבא על לביתה בשוק הביו להיתה בעליתה ביוקא הוא ברך על בדי אותר ביוקא הוא ברך על בדי אותר ביוקא הוא ברך על בדי אותר ביוקא הוא בר מו שלמת דנה: או ערב מו שלמת דנה: הוא ערב מו שלמת דנה: הַוָא עַבֵּד מִן קַדמַת דְּנָה: דניאל ו יא

5. עֶרֶב וְבֹקֶר וְצְּהֶרִים אָשִׁיחָה וְאָהֵמָה וְיִּשְׁמִע קוֹלִי: תהלים נה יח סוֹבָּה היא מִדְבֶּרָת עַל 0. וְרַ לְבָּה לְבָּה רַק שְּׁפָּתֶיהָ נְּעוֹת וְקוֹלָה לֹא יִשְּׁמֵע וַיַּחְשְׁבֶּהָ

שמואל א אנ 7. ופְּנִיתְ אָל תְפְּלַת עַבְּדְּךְ אַל תְּדְּבָתוֹ יְיָ אֲלֹדְה לְשְׁמִע אָל הַרְבָּה וְאָל הַתְּפְלָּת אָשְׁר עַבְּדְרְ מִתְפָּלל לְפְנִיךְ אַליה אַלִיה עַלִיה עַלִי עַד מְתִי תַּשְׁתְּבְרִין הָטִירי אַת מַתְי תַשְׁתְבְרִין הָטִירי אַת יַבְּיר מְשַׁהְבָרין הָטִירי אַת יַבְּיר מְשַׁהְבָרין הָטִירי אַת יַבְּיר מְשַׁהְבָרין הָטִירי אַת יינך מעליך:

שמואל א א יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא מתוך שמחה של מצוה כגון:

גליון הש"ם

גמ' כבר מפורש על ידי הנה. עי' יומא עג ע"א: שם יכול ישאל אדם צרכיו.

הגהות הגר"א

[א] גפ' אלא מתוך דבר הלכה. רשום קו על חיבת דבר הלכה ונ"ב שמחה של מלוה: [ב] שם (וכן) תו"מ:

מוסף תוספות

א. בתוס׳ רי״ש כתב, לפסוקים ולסוף הברכה (ובהגהות כתב שם וכשמגיעים לסוף הברכה).

אייתי כסא דמוקרא בת ארבע מאה זוזי ותבר קמייהו ואעציבו רב אשי עבד הלולא לבריה חזנהו לרבנן דהוו קא בדחי מובא אייתי כמא הדוגיתא חיורתא ותבר קמייהו ואעציבו אמרו ליה רבנז לרב המנונא זומי בהלולא דמר בריה דרבינא לישרי לן מר אמר להו ווי לן דמיתנן ווי לן דמיתנן אמרי ליה אנן מה נעני בתרך א״ל ∘הי תורה והי מצוה דמגנו עלן א"ר יוחנן משום רשב"י אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר יאז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אימתי בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה אמרו עליו על ר"ל שמימיו לא מלא שחוק פיו בעוֹה"ז מֹכי שמעה מר' יוחנן רביה: ת"ר יאיז עומדיז להתפלל לא מתוך דין ולא מתוך דבר הלכה אלא מתוך הלכה פסוקה והיכי דמי הלכה פסוקה אמר אביי כי הא דר' זירא ףדאמר ר' זירא ׄגבנות ישראל החמירו על ִּי עצמן שאפילו רואות מיפת דם כחרדל יושבת עליה שבעה נקיים רבא אמר כי הא דרב הושעיא דאמר רב הושעיא סמערים יאדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר ואב"א כי הא דרב הונא ידא"ר הונא א"ר זעירא המקיז דם בבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו רבנן עבדי כמתניתין רב אשי עביד כברייתא: ת"ר יאין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה וכן לא יפטר אדם מחברו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים במלים אלא מתוך [א] דבר הלכה שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומים 🖂 וכן תנא ממרי בר בריה דרב הונא בריה דר' ירמיה בר אבא אל יפטר אדם

לרב שימי בר אשי מפום נהרא עד בי צניתא דבבל כי מטא להתם א"ל מר ודאי דאמרי אינשי הני צניתא דבבל איתנהו מאדם הראשון ועד השתא א"ל אדכרתן מילתא דרבי יוסי ברבי חנינא דאמר ר' יוסי ברבי חנינא מאי דכתיב יבארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם וכי מאחר דלא עבר היאך ישב אלא לומר לך כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב נתישבה וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישוב לא נתישבה רב מרדכי אלוייה ילרבי שימי בר אשי מהגרוניא ועד בי כיפי ואמרי לה עד בי דורא: סלרבי שימי בר אשי מהגרוניא ועו בי כפ הזכ" .... ברי ת"ר ∂המתפלל יצריך שיכוין את לבו לשמים אבא שאול אומר סימן לדבר יתכין מושל בידי ישל ר"נו ייבשהיה מתפלל "בידי ישל ר"נו ייבשהיה מתפלל לכם תקשיב אזגך תניא ∞א״ר יהודה כך היה מנהגו של ר״ע ייכשהיה מתפל עם הצבור היה מקצר ועולה מפני מורח צבור "וכשהיה מתפלל בינו לבין עצמו אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת וכל כך למה מפני כריעות והשתחויות: א"ר חייא בר אבא ילעולם יתפלל אדם בבית שיש בו חלונות שנאמר ⁴וכוין פתיחן ליה וגו' ®יכול יתפלל אדם כל היום כלו כבר מפורש על ידי דניאל יוומנין תלתא וָגו' יָכול משבא לגולה הוחלה כבר נאמר ידי הוא עבד מן קדמת דנא יכול יתפלל אדם לכל רוח שירצה ת"ל +(לקבל) [נגד] ירושלם יכול יהא כוללן בבת אחת כבר מפורש ע"י דוד דכתיב יערב

ובקר וצהרים וגו' יכול ישמיע קולו בתפלתו •כבר מפורש על ידי חנה שנאמר •וקולה לא ישמע •יכול שישאל אדם צרכיו ואח"כ יתפלל כבר מפורש על ידי שלמה שנאמר ילשמוע אל הרנה ואל התפלה רנה זו תפלה

תפלה זו בקשה אין אומר דבר ®(בקשה) אחר אמת ויציב אבל יאחר התפלה אפי' כסדר וידוי של יה"כ

אם אם תפלה אם צרכיו בשומע איתם שאמר בי אע"פ שאמרו איתם גמי אמר רָב חייא בר אשי אמר רב אע"פ

לומר אחר תפלתו אפילו כסדר של יה"כ אומר: אמר רב המנונא כמה הלכתא גברוותא איכא למשמע

מהני קראי דחנה יוחנה היא מדברת על לבה למכאן למתפלל צריך שיכוין לבו ירק שפתיה נעות ממכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו יוקולה לא ישמע ימכאן שאסור להגביה קולו בתפלתו יויחשבה עלי לשכורה למתפלל שיחתוך בשפתיו יוקולה לא ישמע ימכאן שאסור להגביה קולו בתפלתו יויחשבה עלי לשכורה ימכאן יששכור אסור להתפלל יויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין וגו' א"ר אלעזר מכאן לרואה בחברו

מָחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו כִי הא ידרב כהגא אלְוייה

עושה אותה גורז. אלא

דצריך לסמוך גאולה בתוכו דברי בקשה אין מונעין]. . תפלה. [וגם מפני שצריך לסדר שבחו של הקב״ה תחלה קודם שיתפלל כדילפינן ממשה, הילכך אין לבקש דבר אחר אמת ויציב, וכי כייל